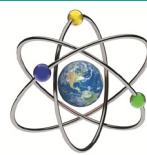

ISSN: 3060-4613

13.00.00
13.00.01
13.00.02
13.00.03
13.00.04
13.00.05

13.00.06
13.00.07
13.00.08
13.00.09
07.00.00
19.00.00

01.00.00
02.00.00
03.00.00
09.00.00
10.00.00
11.00.00

№6/2025

M AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogik, psixometodologik va tabiiy fanlarga
ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 796 sahifa,
5-iyun, 2025-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapiirjanovna – Nizomiy nomidagi O'zbekiston milliy pedagogika universiteti rektori

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik

Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik

Umarova H.O' – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor

Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor

Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor

Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor

Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor

Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor

Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor

Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)

Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)

Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)

Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)

Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)

Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)

Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor

Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor

Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor

G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (PhD)

Somurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayeva F.O. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti

Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor

Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)

Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent

Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori

Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'icha falsafa doktori (PhD)

Panjjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari

Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Rector of the Nizami National Pedagogical University of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Umarova H.O'. – Minister of Preschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Woogyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F.O. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – doctor of philosophy (PhD) in psychology

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali Oliy attestatsiya komissiyasining 26-08-2024-yildagi №11-05-4381/01-Kengash tavsiyasiga ko’ra, pedagogika fanlari bo’yicha falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning tadqiqot ishlari yuzasidan dissertatsiyalarining asosiy ilmiy natijalarini chop etish uchun tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro’yxatiga kiritilgan.

Asos: OAK Pedagogik texnologiyalar va psixologik tadqiqotlar bo’yicha ekspert kengashi tavsiyasi (29-10-2024-y.; №10); OAK Tartib-qoida komissiyasi qarori (30-10-2024-y., №10/24); OAK Rayosatining qarori (31-10-2024-y., №363/5).

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo’yicha
ro’yxatdan o’tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Iqim o'zgarishi muammolari va "yashil ko'nikmalar"ning rivojlanishi.....	14
<i>Abdurashit Karimovich Avliyaqulov</i>	
TTJlardagi qizlarni qo'llab-quvvatlash, mavjud ijtimoiy-axloqiy muammolarni hal etish bo'yicha ilg'or xorijiy mamlakatlar tajribasini o'rganish.....	18
<i>Xasanboy U. Abdusamatov</i>	
Integrativ yondashuv bo'lajak o'qituvchilarda ijodiy va tahliliy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishning asosiy omili	26
<i>Jalilov Nodirjon Azamatovich</i>	
Maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarning sibling munosabatlari diagnostikasi.....	30
<i>G'ayibova Nargiza Anorbayevna</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida ta'lim sifati va samaradorligini oshirishning muhim omillari	33
<i>Hakimova Gulmira To'xtatosheva</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda ijtimoiy-madaniy kompetentlikni muzey pedagogikasi vositasida rivojlantirishning pedagogik-psixologik jihatlarini	37
<i>Marayimova Kibriyoxon Islomjon qizi</i>	
Iqtisodiy savodxonlikni oshirishda o'zbek tilining ta'siri	41
<i>Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna</i>	
Сторителлинг как инструмент формирования ценностных ориентаций старшеклассников	44
<i>Умрихина Виктория Игоревна</i>	
Формирование эстетических предпочтений учащихся музыкальных школ в условиях инклюзивного образования на основе стилевого подхода	52
<i>Ахунова Умида Ойбековна</i>	
Sun'iy intellektning ta'limga integratsiyasi: o'qitish va boshqaruvdagi o'rni	55
<i>Abduxamidova Muyassar Xalimjon qizi</i>	
Buxorodagi jadidchilik harakatining o'ziga xosligi va maktablardagi ta'lim tizimi.....	60
<i>Axrоров Ixtiyor Doniyorovich</i>	
Inklyuziv ta'lim sharoitida imkoniyati cheklangan bolalarning moslashuvida oila va maktabning roli	63
<i>Dadaboyev Jahongir Sherdil o'g'li</i>	
Влияние длительной госпитализации на образовательную траекторию ребенка: междисциплинарный подход	67
<i>Сайфутдинова Насиба Нурматовна</i>	
O'yinning bola faoliyati sifatidagi mohiyati va o'ziga xosligi.....	75
<i>Otasheva Lola Shoto'rayevna</i>	
Psixologik tadqiqotning umummetodologik va xususiy metodologik tamoyillari	78
<i>Xodjimatoeva Nazira Toshmatovna, Mallayeva Gulshoda Maxmudjonovna</i>	
Rivojlanishida nuqsoni bor bo'lgan bolalarni ijtimoiy hayotga tayyorlashda inklyuziv ta'limning o'rni	81
<i>B. Xusniddinova</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida loyihaviy tadqiqotchilik ko'nikmalarini rivojlantirish	85
<i>Zulaykho Samatovna Ro'ziyeva</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining og'zaki va yozma nutq ko'nikmalarini dars jarayonida rivojlantirish texnologiyasi	89
<i>Xudaybergenova Nawrizbiyke Qanat qizi</i>	
Sonlarni obrazlar bilan bog'lash orqali mantiqiy va ijodiy fikrlashni rivojlantirish metodikasi.....	92
<i>Kalekeeva Sarbinaz Turkmenbaevna</i>	
Methodology of Teaching English to Preschool Children	96
<i>Khurshida Tojimurodova</i>	
Malaka oshirish jarayonida yo'riqchilarning kasbiy kompetentligini takomillashtirishning ijtimoiy zaruriyati..	100
<i>Ch. B. Nalibayeva</i>	
O'qituvchilarning o'quvchilar bilan hamkorlik munosabatlari	103
<i>G'aniyeva Sayyora Saidmurod qizi</i>	
Falsafada haqiqatni izlash: empirizm va rasionallizmning o'rni.....	106
<i>Boymirzayeva Xurshida Sobirovna</i>	

Raqamli ta'lim muhitida boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun axborot bilan ishlashni o'rgatishning didaktik asoslari	110
Ismoilov Ravshan Yakubjon o'g'li	
An Evaluation of the Impact of The Theme-Based Approach on Young Learners' Speaking Development..	113
Khamraeva Gulchekhra Ibrakhimovna	
O'smirlar o'rtasida o'zaro hamkorlikni rivojlantirishga ta'sir etuvchi omillar	118
Majidov Jasur Baxtiyarovich, Xolmatova Dilorom Vahobjon qizi	
Informatika fanini o'qitishda mobil dasturiy vositalaridan foydalanish imkoniyatlari	123
Jo'rayev Ilhom Isxoqovich	
Muqimiy asarlari vositasida talabalarda kitobxonlik tizimini rivojlantirishda innovatsion texnologiyalardan samarali foydalanish	126
Muxlisa Satriiddinova Muhitdinova	
Korpus lingvistikasida lingvostatistik tahlil metodi	132
Nuriddinov Abrorbek Sayfiddin o'g'li	
Bo'lajak o'qituvchilarni ruhlantirish va o'ziga bo'lgan ishonchini oshirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish	136
Umarova Feruzabonu Bobir qizi, Samandarova Dildora Javlon qizi	
Tizimli-faoliyatli yondashuv asosida umumpedagogik akt kompetentlikni shakllantirish muammosining nazariy-metodologik jihatlarini	139
Saloxiddinova Umidaxon Mansurjon qizi	
Nutqiy kamchiliklarni kamaytirishda o'yinlarning o'rni	143
Jabborova Oltinoy	
Matn bilan ishlash bosqichlari va ularning ingliz tilini o'rgatishdagi didaktik ahamiyati	146
Soliyev Umidjon Yulchivoyevich	
Ta'lim tizimini boshqarishda talabalar boshqaruvining qiyosiy tahlillari	150
Uzaqov Nomozali Hamdamovich	
Zamonaviy ta'lim muassasalarida pedagoglarning boshqaruv malakasini rivojlantirish yo'llari	153
Z. M. Zarifova	
Rossiya imperiyasining Surxon vohasi qishloq xo'jaligi va irrigatsiya tizimidagi siyosati tarixi	159
Abdurashidov Anvar Abdurashidovich	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari katta guruh tarbiyalanuvchilarini badiiy adabiyot bilan tanishtirish texnologiyalari	164
Axmadaliev Sidiqjon Yigitalievich	
Ota-onalarning ta'lim sifatiga ta'siri	167
Axmadqulova Ozodaxon Xamidullo qizi	
Surxon voxasi toponimlarining tarixshunosligi	170
Boboyeva Sitora Ro'zimaxmatovna	
O'zbek etnopedagogikasi rivojlanishining nazariy asoslari	174
Davlatova Shaxnozaxon Doniyor qizi	
Sihatgohlarda davolanuvchilar salomatligini saqlashda jismoniy tarbiya vositalaridan samarali foydalanish texnologiyalari	178
G'aniyev Suxrob Abduvali o'g'li, Ergashov Shoxrux Yusuf o'g'li	
Ikkinchi jahon urushi davrida Surxon vohasi ayollarining maorif va madaniyat sohasiga qo'shgan munosib hissalari	183
Hakimova Muyassar Rashidovna	
Kitob mutolaasining pedagogik-psixologik asoslari	188
Il'yasova Dilshoda Akmal qizi	
O'zbekiston tarixini o'qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar, Turkistondagi siyosiy jarayonlar, Turkiston muxtoriyati	191
Isaev Oybek Axmed o'g'li	
Boshlang'ich ta'limda ona tili fanidan mustaqil ishlarni tashkil etishda matnlar ustida ishlash metodikasi	195
Iskandarova Maftuna Quvondiq qizi	
Sinfdan tashqari tadbirlarda o'smir yoshdagi o'quvchilarning ijtimoiy tashabbuskorligini tarbiyalash metodi	199
Latipova Nigoraxon Isakovna, Ibraimov Xolboy Ibragimovich	
Tarixni o'rganishda yordamchi tarixiy fanlarning ahamiyati	202
Maxmatkulova Nozikoy Choriyevna	

Increasing the Efficiency of Economic Education Through Project-Based Educational Technologies	210
Nurmatova Maftuna Ilkxamovna	
Rassom O'rol Tansiqboyev asarlari vositasida maktabga tayyorlov guruhi bolalarini tabiat manzarasini chizishga o'rgatish.....	213
Po'latov Foziljon Usibjonovich	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida lingvistik kompetensiyasini rivojlantirishda raqamli ta'lim vositalarining o'rni.....	216
Qayumova Odinoxon Buvarayim qizi	
Milliy o'zlikni anglashni shakllantirishning pedagogik asoslari.....	219
Sa'dullayeva Sarvinov Ubadullo qizi	
Neyrodinamik gimnastikalar yordamida o'quvchilarning matematik tafakkurini rivojlantirish.....	223
Sanobar Ibragimovna Kenjayeva	
Talabalarni ma'naviy tarbiyalash diagnostikasi va korrektsiyasi	228
Saotmuradova Zebo Yuldash qizi	
Musiqiy-nazariy fanlarni o'qitishda axborot kommunikatsiya texnologiyalarini qo'llashning xususiyatlari	232
Shukurova Nilufar Gayratovna	
Maktabgacha ta'lim direktori shaxsiy kompetensiyasini rivojlantirish bo'yicha ilg'or xorijiy tajribalardan foydalanish.....	237
Ravshanova Nargiza Norboyevna, Suvonova Sohiba Eshquvvat qizi	
Surxon vohasining ijtimoiy hayotida sog'lomlashtirish oromgohlarining o'rni	241
Tilovov Qorjov Bekbayevich	
O'quvchilarning ma'naviy immunologik tarbiyasini shakllantirishning ilmiy asoslari	248
Toshmamatova Shoxsanam Muzaffar qizi	
Theoretical Foundations, Essence, Content and Forms of Economic Education for Students of Grades 5-6 of Secondary Schools	251
Turakhanov Oybek Davlatievich	
Tarbiyachining shaxsiy fazilatlari va pedagogik mahorati	257
Usarova Muborak Xabibulla qizi, Abduraxmanova Matluba Kamoliddin qizi	
Boshlang'ich ta'limda kommunikativ yondashuvga asoslangan o'qitish metodlarini takomillashtirish usullari.....	260
Xoliqova Matluba Mardon qizi	
Xorijiy tillarni o'qitishning zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish jarayonini takomillashtirishning shakl, metod va vositalari	263
Xudoyqulova Sevara Yorqul qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ma'naviy tarbiyasida xalq pedagogikasi an'analaridan foydalanish	266
Yunusova Dildoraxon Xikmat qizi	
Boshlang'ich sinf o'qituvchilarining tanqidiy fikrlashini rivojlantirish.....	270
Yusufaliyeva Gulnora Abdurahmonovna	
Способы и средства обучения ценности времени в младших классах (на уроках русского языка).....	275
Ниязова Хилола Хаят кизи	
Психологические, лингвистические и педагогические компоненты в раннем обучении иностранным языкам в эпоху цифровизации образования	278
Турдикулова Эъзозхон Эркинжон кизи	
5–7-sinflar ingliz tili darsliklaridagi muloqot matnlarining tahlili.....	281
Abdumurodova Dilnoza Azimjon qizi	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining intellektual ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasini takomillashtirishning mazmuni.....	284
Abduraxmonova Noila Nasim qizi	
Boshlang'ich ta'lim yo'nalishida tabiiy fanlar nazariyasi va metodikasi fani rivojlanish tarixi	289
Abduraxmonov Zaribjon Mansurovich, Umaraliyeva Baxtilaxon Raxmonali qizi, G'ofurova Zarnigorxon Shuxratovna	
Informatika darslarida o'quvchilarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalashning nazariy asoslari	293
Ahmadova Kamola Ahmad qizi	
Methodology for Increasing the Efficiency of Training 10–12-Year-Old Tennis Players	297
Akhmedova N. I.	
Musiqqa ta'limi yo'nalishi talabalarida ingliz tili fani doirasida kasbiy-muloqotni rivojlantirish tamoyillari	301
Ashurova Zulayxo Erkinovna	

Pedagogik oliy ta'limda "tasviriy faoliyatga o'rgatish metodikasi" modulini o'qitishning pedagogik va metodik xususiyatlari.....	306
Boliyeva Lola Shukurovna	
O'zbek tilida rang bildiruvchi leksik birliklarning tarixiy-etimologik tahlili.....	309
Rahmon Ernazarov	
Maktabgacha ta'limda kompyuter texnologiyalari orqali bolalarning intellektual rivojlanishini ta'minlash	313
G'ulomova Muxlisa Ulug'bek qizi	
Maktabgacha ta'lim muassasasida huquqiy tarbiyani amalga oshirish yo'llari	317
Karimova Umida Sharopovna	
Raqamli ta'lim muhitini shakllantirish asosi sifatida kichik maktab o'quvchilariga informatika va axborot texnologiyalarini o'qitishning o'quv-uslubiy ta'minoti.....	322
Mamajanov Raxmatilla Yakubjanovich, Aliyev Mahmud Muso o'g'li	
Использование личностно-ориентированных образовательных технологий в дошкольном образовании	327
Мирзатова Гулшода Худойбердиевна	
Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy tayyorgarligini innovatsion pedagogik texnologiyalar asosida rivojlantirish mohiyati.....	332
Najmiddinova Saodat Abduvohid qizi	
Ta'lim jarayonida mozaika texnologiyasi asosida bo'lajak o'qituvchilarning intellektual kompetentligini rivojlantirish.....	335
O'rinov Rustambek Yoqubjonovich	
Oilaviy munosabatlarga ijtimoiy-psixologik ta'sirlar va ularning ahamiyati	340
Otanazarova Muhayyo Uktamova	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari sharoitida bolalarning harakat faoliyatini maqsadli rivojlantirish texnologiyasi	344
Radjapova Gulbahor Mamatraimovna	
Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarda refleksiv ko'nikmalarini shakllantirish metodik muammo sifatida...	348
Raxmonova Iroda Samijonovna	
Voleybol sport seksiya mashg'ulotlarini tashkil etishda ishlab chiqilgan ilmiy-metodik dastur va anketa so'rovi natijalari tahlili	352
Sulaymonov Jahongir Solijonovich	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining adabiy va nutqiy kompetensiyalarni rivojlantirishda interfaol va kollaborativ metodlar qo'llanilishi	361
Temirova Iqbol Sadriddinovna	
Zamonaviy gumanitar bilimlarda "axborot kompetentligi" tushunchasining tarixiy-mantiqiy tahlili.....	365
Xoshimova Xulkaroy Xoshimjon qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning o'quv-bilish faolligini rivojlantirishda bolalar adabiyotidan foydalanish metodikasini takomillashtirish.....	369
Yuldoshova Mehriniso Ochildiyeвна	
Gumanitar fanlarda milliy folklardan foydalanishning ahamiyati.....	372
Abduxakimova Maxfuza Abduraxmonova	
Методика усовершенствования коммуникативной толерантности детей в процессе изучения русского языка и литературы в начальных классах	376
Тошматова Мукаррам Джумановна, Дадаева Фируза Акрамовна	
Психологические, лингвистические и педагогические компоненты в раннем обучении иностранным языкам в эпоху цифровизации образования	380
Турдикулова Эъзозхон Эркинжон кизи	
Формирование коммуникативных умений учащихся младших классов средствами филологических наук	383
Хожиева Малика Хусниддиновна	
The Formation of Syntactic Paradigmatics	388
Turdiyeva Nilufar Anvarovna	
Oliy ta'limda zoologiya fanini innovatsion pedagogik texnologiyalar asosida o'qitish metodikasini takomillashtirish.....	391
Xonnazarova Mamlakat To'liqinovna	
O'zbek kurashchilarining kurash usullari va taktik harakatlarini o'zlashtirish darajalari.....	395
Qon'irbaev Dastan	

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida atrof olamga nisbatan mas'uliyatliklikni takomillashtirish mexanizmi	399
<i>Abdulahkimova Fotima Turduqil qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalar kreativ fikrlashini rivojlantirishning pedagogik-psixologik qonuniyatlari	403
<i>Abdusattorova Umida Abdusamat qizi</i>	
Raqamli dasturiy vositalari asosida organik kimyo fanini o'qitish jarayonini tashkil etish yo'nalishlari	406
<i>Ametova Guljamila Elbrusovna</i>	
Fanlararo aloqadorlik asosida tayanch kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari...	410
<i>Babayeva M. A.</i>	
Rahbarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishni boshqarish chora-tadbirlari.....	413
<i>Bagmatov Davlatjon</i>	
Rivojlanayotgan davlatlarda ota-ona va farzand munosabatlari.....	418
<i>Bobojonova Nazira Merganboy qizi</i>	
Huquqiy fanlarni innovatsion o'qitish usullarining afzalliklari	422
<i>Dauletbaeva Jadiraxan Aliy qizi</i>	
Ona tili o'qituvchilarining nutqi bilan bog'liq muammolar va unga doir yechimlar	426
<i>G'. Do'stmurodov</i>	
Barqaror rivojlanish kontekstida maktabgacha ta'lim: bolalarda ekologik ongni shakllantirish.....	430
<i>Hoshimova Dilnoza Boymirzoyevna</i>	
Duduqlanishni bartaraf etishda kompleks yondashuv	433
<i>Ibroximova O'g'iloy Inomjon qizi</i>	
Transformatsiya-lashayotgan jamiyatda yoshlarning shaxsiy resurslari va psixologik barqarorligi	437
<i>Irisbayeva Qunduzxon</i>	
Talabalarda kasbiy kreativlik ko'nikmalarini shakllantirish samaradorligi va uning natijalari	440
<i>Ismanova Ma'mura Abdumo'minovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi serebral falajli bolalarda nutq va motorikani rivojlantirish	444
<i>Isodullayeva Iqboloy Sodiqjonovna</i>	
Talabalarining intellektual-kognitiv salohiyatini rivojlantirishda kredit-modul tizimining pedagogik jihatlari ..	447
<i>J. Otepbergenov</i>	
Yashil suvo'tlar (Chlorophyta) bo'limini o'qitish metodikasi	451
<i>M. N. Xayitova</i>	
Bo'lg'usi pedagoglarda empatik kompetensiyalarni rivojlantirish: zamonaviy yondashuvlar va amaliy strategiyalar	457
<i>Mambetkarimova Indira Polatbaevna</i>	
An Analysis of the Present-Day use of English Folklore in Education.....	460
<i>Maxsudaliyeva Ranokhon Bakhodir qizi</i>	
Yoshlarda kasbiy motivatsiyani shakllantirishning psixologik xususiyatlari	463
<i>Mirzaxmatova Sayyora Saydaxmatovna</i>	
Kasbiy kompetensiya tushunchasi va uning mohiyati	466
<i>Mirzayeva Faroxat Odiljonovna</i>	
Boshlang'ich sinfdan matematika o'qitishni tashkil qilish shakllari	471
<i>Norquvatova Diyora Davron qizi</i>	
Zamonaviy ta'limda inklyuziv yondashuvlar: o'qituvchilarning kasbiy tayanchlarini takomillashtirish.....	475
<i>Olimova Nodirabegim Ibrohimjon qizi</i>	
Jadidlar ta'lim orqali jamiyatni o'zgartirishga intilganlari, ularning maqsadlari va erishilgan natijalar.....	479
<i>Omonov Asliddin Sunnatovich</i>	
O'zbek tilida rang bildiruvchi leksik birliklarning tarixiy-etimologik tahlili.....	481
<i>Rahmon Ernazarov</i>	
Boshlang'ich ta'lim – inson kamolotining ilk poydevori!	485
<i>Ravshanova Ra'no Raup qizi</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetensiyasini shakllantirishda zamonaviy raqamli texnologiyalardan foydalanish	489
<i>Saidova Dilnoza Baxtiyor qizi</i>	
Mental arifmetika orqali bolalar intellektini rivojlantirishning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari	493
<i>Saydaliyeva Umidabonu Sharifjon qizi</i>	
Innovatsion ta'lim sharoitida boshlang'ich sinf ona tili darslarining samaradorligini oshirish muammosi	496
<i>Sharipova Sevara Erkin qizi</i>	
CEFR doirasida arab tilida yozma nutq kompetensiyasini baholash mezonlari va amaliy usullar	499
<i>Sindarova Malika Aziz qizi</i>	

VARK ta'lim modelining pedagogik oqibatlari	503
<i>Temirova Mushtariybonu</i>	
Kasbiy rivojlanish soatlarida boshlang'ich sinf o'qituvchilarining metodik tayyorgarligini rivojlantirish	507
<i>Temirova Rushana Ravshan qizi, Nishonova Durdona Olimjon qizi</i>	
Teaching on Empty: Burnout Challenges in Elt Classrooms	511
<i>Usmanova Nilufar Xasan qizi</i>	
Ona tili ta'limini tashkil etish jarayonining ilmiy-nazariy tendensiyalari	514
<i>Uzoqova Maftuna Abdirazzoqovna</i>	
Критическое мышление в контексте эмоционального интеллекта	518
<i>Нажмудинова Мадина Халимовна</i>	
Реформа образовательной системы для повышения качества и доступности образования, как одна из целей устойчивого развития	521
<i>Аскарова Ф. А.</i>	
Yengil atletika sport turida uzunlikka sakrovchilarni mashg'ulot jarayonida tezkor-kuch sifatlarini rivojlantirish uslubiyati	528
<i>Ro'zmetov Rasul Tangirberganovich</i>	
Nutq – ijtimoiy taraqqiyot omili sifatida: maktabgacha yoshdagi bolalarda shakllanish bosqichlari va yondashuvlar	532
<i>Sharipova Guzal Sodiqovna, Xabibullayeva Maftunaxon Vaxobjon qizi</i>	
Maktabga tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarida multimedia vositalari orqali nutq madaniyatini shakllantirish modeli	535
<i>Abduvaliyeva Farida Salimjon qizi</i>	
Yoshlarni ijtimoiy-pedagogik hamkorlikda tarbiyalash tendensiyalari	539
<i>Abirova Umida Nazarovna</i>	
Tanqidiy fikrlash: tushunchasini tahliliy idrok etish	543
<i>Akabiroya Mexriniso Baxtiyorovna</i>	
Nutq nuqsoniga ega bolalar diqqat xususiyatlari	547
<i>Akbarova Ziyoda Qurbonjon qizi</i>	
Milliy tarbiya asoslari fanini o'qitishning amaliyotdagi holati	550
<i>Alisher Tursunov</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida ta'lim sifatiga ta'sir etuvchi asosiy omillar va ularni bartaraf etish yo'llari	554
<i>Beketov Nurseit Alijan o'g'li</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining atrof-muhitga ekologik munosabatini oshirishda ekskursiya mashg'ulotlarini o'tkazishda raqamli texnologiyalarning o'rni	558
<i>Bovanova Umida Abduvahabovna, Meliqulova Oybahor Farhod qizi</i>	
Neyropedagogika va zamonaviy ilmiy yondashuvlar	564
<i>Duschanova Nilufar Sabirbayevna</i>	
O'yin texnologiyasi asosida bolalarda muloqot madaniyatini rivojlantirish	567
<i>Eshmuratova Gauxar Maxsudovna</i>	
Maktabga tayyorlov guruhi bolalarida konstruksiyalashga oid ko'nikmalarni shakllantirish	570
<i>Eshonqulova Ma'suda Xabibovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida rivojlantirish markazlaridagi ta'limiy faoliyatlarni kuzatish va tahlil qilish metodikasi	573
<i>Fayziyeva Mabudaxon Muxammadjonovna</i>	
Duduqlanuvchi bolalar nutqini rivojlantirishda logopedik texnologiyalarning o'rni	576
<i>Mahkamova Umida Abdusattorovna</i>	
Kurash mashg'ulotlarining o'quvchilarni axloqiy tarbiyalashdagi roli: an'anaviy sportning pedagogik imkoniyatlari	579
<i>Muratov Muzaffar Shermamatovich</i>	
Autizm sindromli bolalarni maktab ta'limiga tayyorlashda muloqot ko'nikmalarini rivojlantirishda korreksion ishlar	582
<i>Nabiyev Ravshanjon Shavkatjon o'g'li</i>	
Sharq ma'rifatparvarlari va ularning gender tengligi haqidagi qarashlari	586
<i>Norimonova Gulmira Ulug'bek qizi</i>	
Sport vositasi orqali yoshlar o'rtasida ekstremizmning oldini olish yo'llari va mexanizmlari	589
<i>Nosirova Dilnoza Sobirovna</i>	

Sportchilarning individual funksional xususiyatlariga asoslangan mashg'ulot yuklamalarini optimallashtirish yo'llari	593
Olimov Shahobiddin Maribboy o'g'li, Sulaymonova Maktuba Xusan qizi	
Kasbiy sifatlarini takomillashtirishda raqamli texnologiyalar foydalanish	597
Otanazarova Mohira Xamidbekovna	
Biologiya fanining ta'limdagi o'rni va o'qitishdagi muammolar	601
Pulatova Elnora Kadirovna	
Boshlang'ich sinf darsliklaridagi antroponimlarning funksional, leksik, semantik, morfologik tadqiqi	606
Qarshiyeva Gulbahor Shamil qizi	
Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarda refleksiv ko'nikmalarni shakllantirish metodik muammo sifatida ..	609
Raxmonova Iroda Samijonovna	
Professional Standards for Pre-Service Teachers	613
Sardor Rakhmanov	
Ta'limni raqamlashtirish sharoitida bo'lajak texnologiya o'qituvchilarini kasbiy faoliyatga tayyorlashning pedagogik imkoniyatlari	619
Sayidova Muxtaram Xamidullayevna	
Ingliz tilini o'rgatishda multimodal yondashuv asosida ta'limiy videolardan foydalanish strategiyasi	623
Solijonova Mohlaroyim Abdumalik qizi	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini matn ustida ishlash ko'nikmalarini shakllantirishda interfaol metodlardan foydalanish	628
Sotiboldiyeva Shoxista Jaloliddin qizi, Shodmonqulova Sevara Rahmonqul qizi	
O'quv-tarbiyaviy vaziyatlarni loyihalashtirish asoslarida talabaning tarbiyaviy jihatlarini takomillashtirish ..	632
Temirov Ma'ruf Shuhrat o'g'li	
Tikuv buyumlarini konstruksiyalash va modellashtirishning avtomatlashtirilgan tizimlari fani orqali talabalarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishning didaktik imkoniyatlari	638
Umarova Fotima Abduraximovna	
Bo'lajak o'qituvchilarda xalq pedagogikasi vositasida milliy xarakter xususiyatlarini shakllantirish omillari	641
Usmonova Muattar Bahadirjonovna, Hasanboyeva Kamola Dilmurod qizi	
Raqamli ta'lim texnologiyalarning bugungi kunda ta'lim sohasidagi qo'llanilishi	647
Xamroyeva Madina Dadajonovna, Umarov Husan Lazizi o'g'li	
Qurilish materiallari sanoatida innovatsion klasterlarni boshqarishni takomillashtirish	650
Xaydarova E'zoza Shukurullayevna, Li Zin Bo	
Geografiya ta'lim yo'nalishi talabalarini o'qitish metodikasi va kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishga oid tadqiqot ishlarining tahlili	655
Xodjaniyazova Shoxsanam Ergash qizi	
O'tkir Hoshimovning "Tushda kechgan umurlar" romanida inson va uning ruhiyati	660
Xolmatova Ro'zixon Akmaljon qizi	
Talabalarda liderlikni shakllantiruvchi ijtimoiy-pedagogik omillar	663
Xoshimova Muazzamxon Zaynalobidinovna	
Creative Games and Project-Based Learning in Physics Lessons	666
Yorqinbek Abduraimjanovich Mamatokhunov	
Теоретические основы и практическое применение компетентного подхода в обучении физике	670
Абдулхаким Хакимов	
Роль инклюзивной игровой деятельности в социальной адаптации детей с инвалидностью дошкольного возраста	673
Плиева Руслана Владимировна	
"Beruniy asri" yoxud Beruniyning xarizmatik qobiliyati va uning boqiy ilmiy merosi	676
Saifnazarov Ismoil, Sultonov Tursinboy	
Значение наблюдения и педагогической диагностики в инклюзивном образовании	682
Тургунова Нилуфар Абдусаломовна	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning ekologik dunyoqarashini shakllantirish texnologiyalari	685
Xaydarova Shaxlo Narzullayevna, Azimova Gulmira Xayrullayevna	
Диалог культур в рассказе "Келинка" галины ширяевой: гендерная и этнокультурная перспектива ..	689
Чернова Татьяна Алексеевна	
Ijtimoiy va gumanitar fanlarning pedagogik ahamiyati: Xo'ja Vali avlodlari misolida	692
Umurov Sharif Rajabovich	

Raqamli ta'lim sharoitida talabalar mustaqil tayyorgarligini rivojlantirishning ilmiy-metodik asoslari: didaktik yondashuvlar va ilg'or ilmiy modellarning tahlili.....	695
Umarova Zaxro Abduraxim qizi	
Boshlang'ich sinflarda tabiiy fanlarni o'qitishda innovatsion yondashuvga oid dolzarb masalalar	701
Sharofat Juraqulova Baxtiyorovna	
Bo'lajak ingliz tili mutaxassislarining sun'iy intellekt kompetensiyasi.....	704
Ibragimova Hilola Bahodirjon qizi	
Oliy ta'lim muassasalari talabalari orasida kurash sport turini keng rivojlantirish	709
Ochilov Elbek Olimovich	
Muhandislik grafikasi ta'limida talabalarining grafik ishlarni bajarish ko'nikmalarini rivojlantirish.....	712
Ashirboyev A. O., Muxamedjanova G. J.	
Futbol mashg'ulotlarida o'quvchilarda jamoaviy ruhni pedagogik usullar bilan rivojlantirish	715
Axmedjanov Shuhrat Boltayevich	
Boshlang'ich sinf ona tili ta'limida nutqiy va lingvistik kompetensiyalarini shakllantirish	718
Bamullayeva Shodiyona Nasrullo qizi	
Umumiy o'rta ta'lim o'quv dasturlarining sifat va samaradorligini oshirishning nazariy hamda ilmiy asoslari	721
Esanov Muzaffar Xoshimovich	
Bo'lajak tarbiyachilarni innovatsion pedagogik faoliyatga tayyorlash texnologiyalari	726
Eshmuminova Dilshoda Iskandarovna	
Jismoniy tarbiya mashg'ulotlarida pedagogik yondashuvlarning roli	730
Jumanova Iroda Shokirjon qizi	
Arab xattotlik san'atining rivojlanishi.....	733
Mamarajabov Mirqosim Ramazon o'g'li	
Educational Effectiveness of the Question-and-Answer Technique in Working With English Texts	737
Muradulloyeva Sevinch Soxibjon qizi	
Boshlang'ich sinf matematika va geometriya darsliklarida STEAM yondashuvi asosida o'qitishning imkoniyatlari.....	740
Nazarova Shahzoda	
Boshlang'ich ta'lim o'quv jarayoniga sun'iy intellektni tatbiq etishning metodik asoslari (sinfidan tashqari ishlar misolida)	744
Nigmatullayeva Matluba Izatullo qizi	
Jismoniy tarbiya mashg'ulotlarining o'quvchilarda ijtimoiy faollikni shakllantirishdagi pedagogik imkoniyatlari	748
Normaxmatov Ilhom Zayniddinovich	
Boshlang'ich ta'lim sifatini oshirishda sun'iy intellekt texnologiyalarining imkoniyatlari.....	751
Qurbonov Sanjar Rajabboyevich	
Sportchi salomatligini baholashda zamonaviy texnologiyalar.....	754
Samandarov A. X.	
Sport tashkilotlari uchun marketing, e-marketingning foydalari	758
Samatov Javlonbek Abdukayumovich	
Futbol o'yinlari orqali o'quvchilarda jismoniy tarbiya pedagogikasining ahamiyati	762
Sattarov Qarshiboy Norqulovich	
Kichik maktab yoshidagi bolalarda lingvistik kreativ intellektni shakllantirishning pedagogik shartlari	765
Shodiyev Rizamat Davronovich, Jabborova Maftuna Komil qizi	
Ota-onalar bilan samarali hamkorlikni tashkil etishda direktorning strategik yondashuvi.....	770
Tog'ayeva Shahnoza Shavkatovna	
Maktabgacha ta'lim muassasalarida musiqa tinglash	774
Xodjayeva Nilufar Latipovna	
Talabalarda kitobxonlik madaniyatini targ'ib qilish orqali sog'lom fikrlarni shakllantirish masalasi.....	778
Xudayberganova Nargisa Qurbonbayevna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining tafakkurini rivojlantirishda interfaol metodlarning ahamiyati	782
Kursanova Marjona Baxtiyor qizi	
Sun'iy intellekt – bo'lajak tarbiya fani o'qituvchilari ta'limini modernizatsiya qilish vositasi sifatida	785
Yoqubaliyeva Dilafruz Payzidin qizi	
Tibbiy pedagogika: kasbiy ta'limda sog'lom turmush tarzi shakllantirishning psixopedagogik asoslari.....	788
Ziyatov Muhammad Namazovich	
Интерактивное обучение в развитии личности и критического мышления студентов	792
Рысова Галия Байбулатовна	

BOSHLANG'ICH TA'LIM O'QUV JARAYONIGA SUN'IY INTELLEKTNI TATBIQ ETISHNING METODIK ASOSLARI (SINF DAN TASHQARI ISHLAR MISOLIDA)

Nigmatullayeva Matluba Izatullo qizi

Surxondaryo viloyati pedagogik mahorat markazi
“Maktabgacha ta'limni muvofiqlashtirish” bo'limi
yetakchi mutaxassisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada sun'iy intellekt (SI) texnologiyalarini boshlang'ich ta'lim tizimiga, ayniqsa, sinfdan tashqari mashg'ulotlarga integratsiya qilish imkoniyatlari tahlil etiladi. Muallif SI asosidagi o'quv platformalari, raqamli yordamchilar, interaktiv mashg'ulotlar orqali o'quvchilarda mustaqil fikrlash, nutqiy faoliyat va axborot bilan ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasini bayon etadi. Shuningdek, ta'lim samaradorligini oshirishga qaratilgan taklif va tavsiyalar ilgari suriladi.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, boshlang'ich ta'lim, sinfdan tashqari mashg'ulot, raqamli texnologiyalar, ta'limda innovatsiya, interaktiv metodlar, o'quv motivatsiyasi.

Abstract: This article discusses methodological foundations for integrating artificial intelligence (AI) technologies into the primary education process, particularly in extracurricular learning contexts. The author examines how AI-based educational platforms, virtual assistants, and interactive tasks can foster students' independent thinking, speech development, and information processing skills. Practical recommendations for improving learning effectiveness are also provided.

Key words: artificial intelligence, primary education, extracurricular activities, digital technologies, educational innovation, interactive methods, learning motivation.

Аннотация: В статье рассматриваются методические основы внедрения технологий искусственного интеллекта в учебный процесс начального образования, особенно в рамках внеклассных занятий. Автор анализирует возможности использования цифровых платформ, виртуальных ассистентов и интерактивных заданий для развития у младших школьников навыков самостоятельного мышления, речевой активности и работы с информацией. Также предлагаются рекомендации по повышению эффективности обучения.

Ключевые слова: искусственный интеллект, начальное образование, внеклассные занятия, цифровые технологии, инновации в образовании, интерактивные методы, учебная мотивация.

KIRISH

Zamonaviy ta'lim tizimining eng muhim vazifalaridan biri – o'quvchilarda mustaqil fikrlash, axborot bilan ishlash va zamonaviy texnologiyalarni ongli ravishda qo'llay olish kompetensiyalarini shakllantirishdir. Bugungi kunda sun'iy intellekt (SI) texnologiyalari turli sohalarida, xususan ta'limda ham keng joriy etilmoqda. SI vositalari ta'lim jarayonini shaxsga yo'naltirilgan, interfaol va samarali qilish imkonini beradi. Ayniqsa, boshlang'ich ta'lim bosqichida bu texnologiyalarning to'g'ri va maqsadli qo'llanishi o'quvchilarda ilg'or tafakkur, muloqot, tahliliy yondashuv va ijodiy fikrlash asoslarini shakllantiradi.

Boshlang'ich ta'lim – bu bola hayotidagi eng muhim bosqichlardan biri bo'lib, uning intellektual va ijtimoiy rivojlanishida poydevor vazifasini bajaradi. Shu bosqichda o'quvchilarga sun'iy intellekt asosidagi o'quv platformalari, virtual yordamchilar, interaktiv topshiriqlar orqali ta'lim berish ularning motivatsiyasi va darsdagi ishtirokini oshirishda katta ahamiyat kasb etadi. Bu esa, o'z navbatida, ta'lim mazmunini chuqurroq anglash, mustaqil izlanish va faol o'rganish uchun zamin yaratadi ^[1]. Sinfdan tashqari mashg'ulotlar esa sun'iy intellekt imkoniyatlarini erkin va kreativ shaklda qo'llash uchun ayni muddao hisoblanadi. Bunday faoliyatlar orqali o'quvchilar o'z qiziqishlari asosida yangi bilimlarni mustaqil o'zlashtiradi, interaktiv dasturlar bilan ishlashni o'rganadi hamda real hayotga yaqin sharoitda o'z fikrini ifoda eta olish, guruhda ishlash va muammo yechish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Mazkur maqolada boshlang'ich ta'lim tizimida, xususan sinfdan tashqari ishlar orqali sun'iy intellekt texnologiyalarini tadqiq etishning samarali usullari va metodik yondashuvlari tahlil qilinadi. Tadqiqotning asosiy maqsadi – sun'iy intellekt vositalaridan foydalanib, boshlang'ich sinf o'quvchilarida zamonaviy ko'nikmalarni shakllantirishga xizmat qiluvchi metodik modelni ishlab chiqish hamda ta'lim jarayoniga integratsiya qilishga doir amaliy tavsiyalarni taklif etishdan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Boshlang'ich ta'lim jarayoniga sun'iy intellekt (SI) texnologiyalarini integratsiya qilish masalasi so'nggi yillarda jahon va mahalliy pedagogik tadqiqotlarda dolzarb mavzulardan biri sifatida ko'rilmoqda. Xususan, raqamli kompetensiyalar, interaktiv ta'lim vositalari, shaxsga yo'naltirilgan yondashuv va texnologik innovatsiyalar bugungi ta'lim metodikasi asosiy yo'nalishlariga aylangan. Xorijiy adabiyotlarda N. Selwyn, C. Dede, J. Luckin kabi mualliflar sun'iy intellektning o'quvchilarning shaxsiy ehtiyojlariga mos ta'lim muhitini yaratishdagi o'rnini ta'kidlaydi. Ular SI vositalari yordamida differensial o'qitish, o'quvchilarning kognitiv faoliyatini kuzatish va individual yondashuvni shakllantirish imkoniyatlarini tahlil qilgan. J. Luckin (2018) sun'iy intellektni "o'qituvchini to'ldiruvchi vosita" sifatida ko'rib, uning yordamida ta'limda interfaollik va refleksiya kuchayishini asoslab beradi ^[1].

Mahalliy tadqiqotlarda esa T. To'xtasinov, S. Abdullayeva, M. Jo'raqulova, D. Qurbonova kabi pedagog olimlar sun'iy intellektga asoslangan didaktik vositalar, onlayn platformalar, chatbotlar va o'yinli texnologiyalar orqali o'quvchilarda bilimga qiziqishni oshirish, mustaqil fikrlashni rivojlantirish imkoniyatlarini yoritgan. Jumladan, D. Qurbonovanning "Raqamli texnologiyalar yordamida boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutqiy kompetensiyasini rivojlantirish" nomli ishida SI asosida ishlab chiqilgan mashqlar orqali o'quvchilarda ifoda qilish, savol-javobda ishtirok etish kabi ko'nikmalarning shakllanishi tadqiq qilingan ^[2].

Shuningdek, konstruktiv yondashuv (J. Piaget, L. Bruner), tahlil asosli ta'lim nazariyasi (B. Bloom) va adaptiv o'quv tizimlari ham ushbu yo'nalishda nazariy asos bo'lib xizmat qiladi. Bu yondashuvlar sun'iy intellekt vositalaridan foydalanib, o'quvchilarni passiv bilim oluvchidan faol bilim yaratuvchiga aylantirishga xizmat qiladi. Bu orqali bolalar nafaqat tayyor ma'lumotni o'zlashtiradi, balki u bilan ishlash, uni tahlil qilish va qayta yaratishga ham o'rganadi ^[3]. Sinfdan tashqari mashg'ulotlar bo'yicha adabiyotlarda esa SI texnologiyalarining ijtimoiy-madaniy rivojlanishdagi roli ta'kidlangan. Xususan, "Boshlang'ich ta'limda sinfdan tashqari ishlarni tashkil etish metodikasi", "Raqamli didaktika asoslari" kabi o'quv qo'llanmalarda virtual laboratoriyalar, QR-kodli topshiriqlar, mobil ilovalar orqali o'tkaziladigan mashg'ulotlarning pedagogik samaradorligi asoslab berilgan.

Xulosa qilib aytganda, mavjud adabiyotlar boshlang'ich sinf o'quvchilari bilan ishlashda sun'iy intellektidan foydalanish bo'yicha nazariy va amaliy asoslarni shakllantiradi. Mazkur maqolada esa aynan sinfdan tashqari ta'lim faoliyatida SI texnologiyalarini qo'llashning metodik modeli, pedagogik afzalliklari va ularni milliy ta'lim tizimiga uyg'unlashtirishga doir tahlillar bayon etiladi.

TADDIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu maqolani yozish jarayonida sun'iy intellekt (SI) texnologiyalarini boshlang'ich ta'lim jarayoniga, xususan, sinfdan tashqari mashg'ulotlarga samarali integratsiya qilish imkoniyatlarini o'rganish uchun zamonaviy ilmiy metodlardan kompleks tarzda foydalanildi. Tadqiqotning metodologik asosini qiyosiy tahlil, kuzatuv, empirik ma'lumotlar yig'ish, kontent-tahlil va so'rovnoma usullari tashkil etdi.

*Birinchi*dan, qiyosiy tahlil metodi yordamida O'zbekiston Respublikasi umumta'lim maktablari uchun ishlab chiqilgan boshlang'ich ta'limga oid amaldagi o'quv dasturlari, sinfdan tashqari ishlar bo'yicha metodik tavsiyalar, raqamli resurslar hamda xorijiy tajriba (masalan, AQSh, Finlandiya, Janubiy Koreya) asosida ishlab chiqilgan sun'iy intellekt vositalarining ta'limda qo'llanilishi tahlil qilindi. Bu usul yordamida mahalliy va xorijiy tajribalar o'zaro solishtirilib, ularning afzalliklari va moslashuvchanligi aniqlashtirildi.

*Ikkinchi*dan, kuzatuv metodi asosida bir nechta umumiy o'rta ta'lim maktablarida o'tkazilayotgan sinfdan tashqari mashg'ulotlarda sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish darajasi monitoring qilindi. Jumladan, o'qituvchilar tomonidan chatbot, interaktiv ta'lim ilovalari (Quizlet, Kahoot, Duolingo), sun'iy intellekt yordamida avtomatik mashq tizimlari (AI writing assistant) kabi vositalardan foydalanish holatlari qayd etildi. O'quvchilarning ushbu vositalar bilan ishlashdagi faolligi, qiziqishi va bilim o'zlashtirish darajasi kuzatildi ^[4].

*Uchinchi*dan, kontent-tahlil metodi orqali mavjud o'quv-metodik materiallar va sun'iy intellekt dasturlarida taklif etilayotgan topshiriq va mashg'ulotlar chuqur tahlil qilindi. Xususan, topshiriqlarning mantiqiy-tahliliy fikrlash, til kompetensiyalarini rivojlantirish, muloqot madaniyatini shakllantirishdagi funksional vazifalari o'rganildi. Tahlil jarayonida topshiriqlarni milliy ta'lim kontekstiga moslashtirish va ularning o'zbek tilidagi muqobillari ham ko'rib chiqildi.

To'rtinchidan, so'rovnoma usuli yordamida 10 ta maktabdagi 50 nafar boshlang'ich sinf o'qituvchisi va 100 nafar o'quvchi ishtirokida ijtimoiy so'rov o'tkazildi. So'rovda quyidagi savollar o'rganildi:

- Sun'iy intellekt vositalaridan foydalanish tajribasi;
- Sinf dan tashqari mashg'ulotlarda raqamli metodikadan foydalanish qulayligi;
- O'quvchilarda kuzatilgan o'zgarishlar (motivatsiya, faoliyat, bilim sifati);
- Qanday raqamli yoki AI vositalar eng samarali natija bergan ^[5].

Bundan tashqari, faoliyat asosidagi yondashuv (activity-based learning), shaxsga yo'naltirilgan ta'lim (learner-centered approach) va raqamli pedagogika tamoyillari asosida metodik yondashuvlar ishlab chiqildi. Maqolada aynan milliy ta'lim tizimiga mos, arzon, foydalanishga yengil va didaktik jihatdan boy AI texnologiyalar tavsiya qilinadi [9]. Yuqoridagi metodlar yordamida to'plangan materiallar asosida maqolada sun'iy intellektning boshlang'ich sinf ta'limidagi didaktik va kommunikativ imkoniyatlari tahlil qilinib, innovatsion metodik model asosida amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Olib borilgan tahlil, kuzatuv va empirik ma'lumotlar asosida sun'iy intellekt (SI) vositalarining boshlang'ich sinf o'quvchilarining ta'limiy faolligi va bilim sifati, ayniqsa sinf dan tashqari mashg'ulotlardagi roli chuqur o'rganildi. Tadqiqotlar natijasida quyidagi asosiy jihatlar aniqlashtirildi.

Sun'iy intellekt asosidagi o'quv dasturlarining o'quvchilarda mustaqil fikrlash va ijodiy yondashuvni kuchaytirishdagi samarasi yuqori baholandi. Jumladan, AI-assistentlar orqali matn tuzish, hikoya davom ettirish, savol-javob formatidagi mashg'ulotlar, nutqni avtomatik baholash kabi imkoniyatlar orqali o'quvchilar ijodkorligining oshgani kuzatildi. Bu esa sinf dan tashqari darslarda bolaning faol ishtirokini rag'batlantirgan ^[6]. Interaktiv AI platformalari (masalan, Duolingo, Replika, Grammarly kabi vositalarning lokal moslashtirilgan variantlari) orqali o'quvchilarning til kompetensiyalari, xususan, so'z boyligi, to'g'ri talaffuz va grammatik tahlil ko'nikmalari rivojlangan. O'yinli va baholovchi xususiyatlarga ega AI tizimlar motivatsiyani oshirgan, natijada o'quvchilar topshiriqlarni mustaqil bajarishga ko'proq harakat qilganlar.

Diagramma va tahliliy jadvallar orqali sinf dan tashqari mashg'ulotlarda sun'iy intellekt vositalarining bosqichma-bosqich joriy etilishi ijobiy tendensiyalarni ko'rsatdi. 1–2-sinflarda AI orqali ovoqli mashg'ulotlar va multimediali topshiriqlarga, 3–4-sinflarda esa matn tuzish, tahliliy fikrlashni rivojlantiruvchi interaktiv dasturlarga asosiy urg'u berildi. So'rovnoma natijalariga ko'ra, o'qituvchilarning 80 % qismi sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish o'quvchilar faolligini oshirganini, 65 % o'qituvchi esa bunday vositalar orqali o'z mehnat samaradorligi oshganini ta'kidladi. Ayniqsa, shaxsga yo'naltirilgan yondashuv, muammoli vaziyatlar yaratish va AI bilan muloqot qilish imkoniyati o'quvchining o'z fikrini mustaqil bayon qilishiga yordam bergani aniqlangan ^[10]. Shu bilan birga, ba'zi muammolar ham aniqlandi. Ular qatorida ayrim maktablarda texnik baza va internet infratuzilmasining zaifligi, o'qituvchilarning sun'iy intellekt dan foydalanish bo'yicha metodik bilimlarining yetarli emasligi, AI vositalarining o'zbek tilidagi resurslar bilan cheklangani qayd etildi. Bu holatlarni bartaraf etish uchun o'qituvchilar malakasini oshirish, mahalliy kontent yaratish va infratuzilmani takomillashtirish zarur ekani ta'kidlandi.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, sun'iy intellekt vositalarini boshlang'ich ta'limning sinf dan tashqari mashg'ulotlariga samarali integratsiya qilish orqali o'quvchilarda mustaqil fikrlash, nutqiy faollik, axborot savodxonligi va lingvistik kompetensiyalarni shakllantirish mumkin. Eng muhimi, bu jarayon ta'limda ijodiy va interfaol muhit yaratish, bolani passiv bilim oluvchidan faol ishtirokchiga aylantirish imkonini beradi ^[7].

XULOSA VA TAKLIFLAR

Olib borilgan tadqiqot natijalari asosida sun'iy intellekt texnologiyalarining boshlang'ich ta'lim jarayoniga, ayniqsa sinf dan tashqari mashg'ulotlarga integratsiyasi bo'yicha mavjud imkoniyatlar, amaliy natijalar hamda metodik yondashuvlar chuqur tahlil qilindi. Quyidagi xulosa va tavsiyalar mazkur jarayonni takomillashtirishga xizmat qiladi. Sun'iy intellekt vositalarini sinf dan tashqari mashg'ulotlarga tizimli tatbiq etish zarur. Xususan, AI-assistentlar, ovoqli yordamchilar, chat-botlar, avtomatik yozma tahlil dasturlari yordamida o'quvchilar bilan mustaqil ishlash, ularning til ko'nikmalarini individual tarzda rivojlantirish imkoniyati mavjud. Bunday yondashuv o'quvchining mustaqil fikrlashiga, kreativ yondashuviga va til madaniyatiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Sinf dan tashqari mashg'ulotlarda AI asosida yaratilgan interaktiv topshiriqlardan foydalanish tavsiya etiladi. Ertaklar yaratish, dialog tuzish, testlar orqali bilimni mustahkamlash, virtual o'yinlar va hikoya davom ettirish kabi mashg'ulotlar orqali o'quvchilarning og'zaki va yozma nutqini rivojlantirish mumkin ^[8]. O'qituvchilarni sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishga tayyorlash lozim. Bu borada metodik qo'llanmalar, amaliy treninglar, raqamli pedagogika bo'yicha malaka oshirish kurslari tashkil etilishi kerak. O'qituvchilarga AI platformalarining imkoniyatlari va ularni darsdan tashqari mashg'ulotlarda samarali qo'llash yo'llari o'rgatilishi maqsadga muvofiq.

Mahalliy kontent asosida raqamli ta'lim resurslari ishlab chiqilishi lozim. Sun'iy intellekt vositalarining o'zbek tilidagi funksional imkoniyatlarini kengaytirish, milliy qadriyatlar asosida tuzilgan interaktiv materiallar, ovozli topshiriqlar va multimedial kontentlar orqali o'quvchilarda til va muloqot kompetensiyasini rivojlantirish mumkin. Baholash tizimiga sun'iy intellekt asosidagi avtomatik diagnostika va natijalarni tahlil qilish funksiyalarini kiritish zarur. Bu orqali o'quvchining nutqiy faolligi, yozma fikrlashi, grammatika va leksik ko'nikmalari real vaqt rejimida baholanadi va individual rivojlanish xaritasi tuziladi.

Xulosa qilib aytganda, sun'iy intellekt boshlang'ich ta'limning sinfdan tashqari ishlari bilan uyg'unlashtirish orqali ta'lim jarayonini samarali, interaktiv va o'quvchi shaxsiga yo'naltirilgan tarzda tashkil etish imkoniyati paydo bo'ladi. Bu esa nafaqat bilim sifatini oshiradi, balki o'quvchilarni kelajakdagi raqamli jamiyatga tayyorlashda muhim o'rin tutadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Anderson, J. R. (2005). Cognitive Psychology and Its Implications. Worth Publishers.
2. Holmes, W., Bialik, M., & Fadel, C. (2019). Artificial Intelligence in Education: Promises and Implications for Teaching and Learning. Center for Curriculum Redesign.
3. Qodirov, B. (2021). Boshlang'ich ta'limda raqamli texnologiyalar asoslari. – Toshkent: O'qituvchi.
4. Luckin, R., Holmes, W., Griffiths, M., & Forcier, L. B. (2016). Intelligence Unleashed: An Argument for AI in Education. Pearson Education.
5. Turdiyeva, N. (2022). Pedagogik texnologiyalar va innovatsiyalar. – Samarqand: Zarafshon nashriyoti.
6. Woolf, B. P. (2010). Building Intelligent Interactive Tutors: Student-Centered Strategies for Revolutionizing E-Learning. Morgan Kaufmann.
7. Azizova, G. (2023). Boshlang'ich ta'limda sun'iy intellektidan foydalanish metodikasi. – Toshkent: Ilm Ziyo nashriyoti.
8. OECD. (2021). Digital Education Outlook 2021: Pushing the Frontiers with AI, Blockchain and Robots. OECD Publishing.
9. UNESCO. (2022). Artificial Intelligence and Education: Guidance for Policy-makers. Paris: UNESCO Publishing.
10. Hamdamov, I. (2020). Interfaol ta'lim metodlari va raqamli resurslar. – Buxoro: Ilmiy nashr.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. №6

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.